

GRONINGEN 2012. PROLOOG

Het is 15 september 2012. Mooi, rustig herfstweer. Zo dadelijk stappen we in de auto om naar Groningen te rijden waar ik morgen de vijftiende editie van het Take Root Festival zal presenteren. Ik ben nu negenenzestig jaar.

In mijn tas: kleren, toiletpullen, uitdraaien van internet met informatie over alle bandjes en solisten die ik ga aankondigen. Doug Paisley, Angel Olsen, Maggie Björklund... nog nooit van gehoord tot vorige week. De tijd dat de promo-cd's in kartonnen dozen bij mij thuis of bij de vPRO werden afgeleverd ligt al bijna tien jaar achter me. Cd's bestaan zo ongeveer niet meer, mijn vriendin Anneke heeft me gewaarschuwd er ook niet meer om te vragen voor mijn documentatie en voorbereiding. 'Het zet je meteen neer als ouwe lul, iedereen zoekt alles op internet op.'

Ouwe lul. Neergezet.

Ik neem de inhoud van mijn weekendtas nog eens door. Spijkerbroek, die draag ik altijd, zwarte broek als afwisseling, tekent af, mooi zwart hemd, een beetje rock-'n-roll, witte sneakers maar ook halfhoge *blue suede shoes*, nieuw, nog niet helemaal ingelopen, voor het eind van de avond misschien. Ik ben, zorgvuldig calculerend, drie weken geleden naar de kapper geweest – Ron in de Bijlmer, die mijn kale kop met een

drietje millimetert, elke zes weken. Na drie weken is het net goed, niet bulldog-eigenaar-tattoo kaal, maar ook nog lang niet Professor Zonnebloem. Daar is over nagedacht.

Terwijl ik alles inpak pijnig ik mezelf met de vraag of ik Johan Kleine straks, in het Italiaanse restaurant in Groningen, zal vertellen dat dit mijn laatste keer is. Het zal me pijn doen. Ik houd van die jongen. Al die jaren in het Hoge Noorden een festival neergezet dat aanvoelt als een verjaardagsfeestje. De entourage is me ook al zo dierbaar: die mannen in zwarte pakken die de organisatie doen, allen doordrenkt van de rootsmuziek waarvan ik houd. In de jaren negentig zag ik ze elk jaar in Austin, Texas, bij het sxsw Festival, steevast als groepje in hun zwarte broeken en jassen. Tieme was er toen ook nog bij maar die is nu dood. Sommigen van hen, Johan ook, voetbalden ook mee in het Zilker Park, elke laatste zaterdag van het festival, in de wedstrijd die ik organiseerde, tussen de Nederlandse afvaardiging van dat jaar en mijn oude club, de Austin Wanderers. Nederland verloor bijna altijd, behalve die keer dat De Dijk meedeed. Na afloop steeds bier en barbecue, lachen.

Of zal ik het Johan pas na afloop van het festival vertellen? Dat het belachelijk is een man van zeventig een popfestival te laten presenteren? Maar dat is zo'n domper, dat doe je niet. Je zegt ook niet tegen een actrice de waarheid een minuut na de première van een waardeloos stuk. Dus het zal wel laf per e-mail gebeuren, in de loop van volgende week. En ik weet hoe Johan dan zal reageren. 'Dit schreef je ook al toen je zestig werd.'

Hij heeft gelijk. Tijdens het etentje bij Giovanni's aan het Gedempte Zuiderdiep (met Johans vrouw Margriet, collega-presentator Hubert van Hoof, Peter Sikkema en nog enkele medewerkers) blijkt het me meer dwars te zitten dan ik dacht. De anekdotes over vorige edities schieten nog sneller over tafel dan de wijnkaraffen. De avond van het festival verloopt

vlekkeloos, als altijd. Zoals een van de Amerikaanse muzikanten een paar jaar geleden verbaasd opmerkte: dit is helemaal geen rock-'n-roll meer, alles begint op tijd!

Merkwaardig: ik word vaker aangeklampt in de wandelgangen dan vorige jaren, waarschijnlijk omdat ik de afgelopen maanden een aantal malen aanschoof bij *De Wereld Draait Door*.

‘Meneer Noordhoek, mag ik met u op de foto?’

‘Pardon, maar ik ken u ergens van. Bent u er een van Stoffer en Bentz?’

‘Mijnheer Donkers, dit is een kijkje in de hel’ (als ik om de hoek van de Grote Zaal sta te gluren bij de onheilspellende muziek van Wovenhand).

‘Gaat het nog Jan?’ (mooie jonge vrouw die me met enige moeite de trap ziet aflopen in mijn strak zittende blauwe suède schoenen. Opvallend trouwens dat ze Jan zei, en niet meneer Donkers, zoals al jaren gebruikelijk is.)

Calexico is de afsluiter. Geweldige band, ook om te zien, met die twee nerds, Joey Burns en John Convertino als centraal duo. Een mengeling van woestijn-rock, Ennio Morricone en melodieuze pop. Ik mag er vlak naast zitten op het podium, als presentator. Ach, wat een heerlijk leven heb ik toch. Vooraf had ik om twee verzoeknummers gevraagd, allebei covers. Als ze dat onbeleefd vonden, lieten ze het niet merken. Allereerst Tom T. Hall’s ‘Tulsa Telephone Book’, alleen te vinden op een obscure tribute-cd, maar een heerlijke versie, in mineur gezet met klaterende trompetten. Nee, dat hebben we eigenlijk nooit live gedaan, verontschuldigt Convertino zich. Maar dan wel misschien ‘Alone Again Or’, een hit van Arthur Lee’s Love uit 1967 (!)? Maar natuurlijk, zegt Burns. Het klinkt fantastisch, een halfuur later.

Als alles is afgelopen, zit Johan er backstage uitgeput maar gelukkig bij. Die ga ik helemaal niets vertellen.

I

SCHRIJVEN
OVER POPMUZIEK,
KAN DAT?

CAYAMO 2009

Mijn moeder deed er lang over om te sterven. In het voorjaar van 1985 kreeg ze een beroerte in een zwembad in Limburg. Ze lag enkele weken in het ziekenhuis en bij het onderzoek naar de hersenfuncties werd de ziekte van Alzheimer gediagnosticeerd. Een tijdje verbleef ze in de Valeriuskliniek in Amsterdam, tot we de artsen ervan wisten te overtuigen dat mijn vader haar, met enige assistentie, nog best thuis kon verzorgen. Dat deed hij, zo goed en kwaad als het ging, tot ze in haar pyjama op straat begon te lopen, op zoek naar haar huis. Ze was ervan overtuigd dat ze in de Kievitstraat woonde, een paar kilometer verderop in Noord, waar ze was geboren, 77 jaar tevoren. In helderder ogenblikken trok ze haar jas aan en sprak ze mijn vader bestraffend toe: ‘Gaan we nog naar huis toe of hoe zit dat?’ vroeg ze dwingend.

‘Maar lieverd, je huis is hier, op de Purmerweg,’ antwoordde mijn vader dan. ‘Maar dan begon ze te stampvoeten, je weet hoe je moeder is,’ vertelde hij me en hij beschreef hoe hij haar pas tot bedaren kon krijgen door samen in de auto te stappen en naar de Kievitstraat te rijden, waar ze voor de deur van haar geboortehuis uitstapte en naar het naambordje keek. ‘Daar stond dan Yilmaz of Yulmuz, nou ja zo’n buitenlandse naam zal ik maar zeggen. Dan begon ze zachtjes te huilen en snikte.

“Als mijn vader dat merkt, zwaait er wat.” En als ik dan zei: “Lieverd, je vader is al veertig jaar dood”, dan deed ze er peinzend het zwijgen toe. Onderweg naar huis zag ik haar piekeren. Ik heb geen idee meer wat er in haar hoofd omgaat.’

Hij hield het nog een paar jaar vol tot de zorg hem boven het hoofd groeide en ze op de verpleegafdeling van het Eduard Douwes Dekker Huis werd opgenomen. Ik zocht haar geregeld op, maakte elke week een tochtje met haar. Na een tijdje steeds dezelfde route door het Waterland omdat die toch iedere keer weer nieuw voor haar was. Een volgende attaque nam ook haar spraakvermogen weg, ze kon alleen nog woordloos brabbelen. Toen de diagnose Alzheimer werd gesteld gaf men ons een prognose van nog een jaar of vijf. Het werden er twaalf. In die laatste jaren nam ik af en toe mijn zoon mee als ik haar bezocht. Of ze die nog herkende betwijfelde ik zeer, met mij had ze soms al de grootste moeite. Ze zat maar voor zich uit te staren te midden van de andere zielenpoten, bevuilde zich, moest op het eind haar bed in en uit getakeld worden. Als we wegreden, vroegen Sander en ik ons aarzelend af of ze, als ze een keuze had, het leven nog wel de moeite van het leven waard zou vinden. Het pijnlijke was natuurlijk dat, als dat niet zo was, ze geen enkele mogelijkheid meer had om het ons duidelijk te maken.

Het moet tijdens een van die gesprekken zijn geweest dat ik tegen Sander zei: ‘Bij mij is het duidelijk: als ik aankondig dat ik wil gaan golfen of op een cruise wil gaan, dan is aangetoond dat ik niet meer compos mentis ben. Dan heb je toestemming een kussen op mijn gezicht te duwen en door te drukken.’ Branie van een late vijftiger, voor wie de dood nog in een onvoorstelbaar verschiets ligt.

Fast forward, tien jaar later. Ineens zoemde er iets door muziekminnend Amsterdam. Er was nu toch iets moois in Ame-

rika! Een cruise die vanuit Miami vertrok, je voer een week door het Caribisch gebied, deed een stel mooie stranden aan en de avonden en dagen dat je op zee was kon je je laten meeslepen door optredens van de allerbeste muzikanten die er in jouw genre denkbaar waren: Emmylou Harris, Lyle Lovett, John Hiatt, Joe Ely... En het was allemaal nog heel betaalbaar ook. 'Wij gaan volgend jaar!' meldde het eerste bevriende echtbaar. 'Jij toch ook?'

'Geen sprake van,' antwoordde ik ferm. 'Cruises zijn voor bejaarden. Een cruise is net zo erg als golfen of nordic walken; als je dat doet geef je definitief toe aan het feit dat je oud bent geworden. Dan kun je net zo goed toegeven dat je al dood bent.'

'Ik ga ook,' deelde mijn vriendin, enthousiast gemaakt, enkele weken later mee. 'Zal ik voor ons samen boeken?'

'Geen denken aan,' herhaalde ik. 'Zoek maar een andere bejaarde.'

Een halfjaar later scheepten we ons in Miami in op de Norwegian Dawn. Eind februari was het en, toegegeven, een prachtige tijd om op zonvakantie te gaan. Koud in Nederland, en ruim voorbij het gevreesde *hurricane season* in de wateren ten zuiden van Florida. Een taxi leverde ons af in de haven. Douaneformaliteiten, gefotografeerd voor de keycard voor je hut die tegelijkertijd je creditcard aan boord is, goodiebag in ontvangst nemen (rugzakje, zonnebril, sleutelhanger, programmaboekje). Al doende kregen we een eerste indruk van onze medepassagiers. Die zagen er niet uit als doorsnee cruise-Amerikanen: ietsje minder vet, joliger, jonger, dikwijls gekleed in t-shirts met de namen van hun favoriete muzikanten. Een liefhebberspubliek. Nog leuker werd het toen ik bij de douane-ingang in de rij voor me tussen een stel gitaarkoffers John Hiatt ontwaarde.

‘Cayamo: A Journey Through Song’ heette de trip, georganiseerd door Sixthman, een bedrijf dat gespecialiseerd is in bijzondere muziek-evenementen. Onderweg zouden de Dominicaanse Republiek, de Maagdeneilanden en de Bahama’s worden aangedaan. Vanaf de eerste dag aan boord verzekerden talloze opvarenden, muzikanten voorop, elkaar om het hardst dat ze tot voor kort hadden gedacht nog niet dood op een cruiseschip aangetroffen te willen worden. Dat klonk me bekend in de oren. Maar deze boot was speciaal, toch? Inderdaad, omdat de muziek het belangrijkste element van de trip was, en niet zomaar een afleiding tussen zonnebrand, bingo en casino in. In de hele beschaafde wereld staat het optreden op een cruiseschip voor een artiest zo ongeveer gelijk aan de kus des doods. Einde carrière, dan de boot op. Maar bij de Cayamo-cruise was daar geen sprake van.

Er ging een wereld voor me open toen ik voor vertrek op Google het woord ‘thema-cruises’ intikte. Altijd gedacht dat cruiseschepen niets anders waren dan varende vreetschuren, die weinig bemiddelde mensen een week of wat de illusie schonken dat ze tot de *leisure class* behoorden. Maar kijk eens aan: er bleken meerder blues-cruises te zijn, een heavy-metal-cruise, een Southern Rock-cruise met de overblijfselen en nazaten van Lynyrd Skynyrd. En een heuse Elvis Cruise! Met wat, vroeg ik me af, een rondleiding langs een paar doodskisten aan boord? Maar die zou dit jaar voor het laatst zijn, zo vernam ik later, omdat, zoals het discreet werd geformuleerd, ‘er geen groei in die markt zit’. Er zijn ook opera-cruises, literaire cruises, wijncruises, homocruises. Er is zelfs een swingerscruise, waar je ’s nachts geacht wordt met een ander dan je eigen partner de kajuit te delen.

Het leek op de ultieme opgestoken middelvinger van de babyboomers tegen de generaties die voor hun oudedagsvoorziening moeten gaan zorgen. Op de dag dat president Obama

een pakket van 3,55 miljard dollar lanceerde om de Amerikaanse economie te redden en een dag nadat bekend werd dat die economie met 6,2 procent was gekrompen, scheepten zich dus meer dan tweeduizend Amerikanen (en ons handjevol Nederlanders) in op de Norwegian Dawn om schaamteloos een week van popmuziek en, o ja, ook een paar tropische stranden te genieten. Alleen babyboomers...? Eh, nee. Onder de ingeschepte liefhebbers ontwaarden we ook jonge stellen met kinderen (die hun eigen kids-zwembad, oppascentrale en Video Arcade hadden), moeders met tienerdochters. Ik telde veel lesbische stellen, niet zelden gebouwd als sumoworstelaars, die zich vanwege een van de hoofdacts, de Indigo Girls ('*God-fearing lesbians*') leken te hebben ingescheept en zich de rest van de week vermaakten in de bubbelbaden. Maar wie waren toch die twee mafkezen uit Florida, met identieke hemden, die dag en nacht vanwege een weddenschap rond zeulden met een mysterieus houten beeldje? En waar kwam die *mountain-man* vandaan met veel en lang en erg grijs haar, die elke dag een schoon T-shirt droeg met de naam van de hoofdact van die avond?

De aanwezige Americana-liefhebbers leken me over het algemeen niet alleen wat minder dik dan de doorsnee-Amerikaan, ze lazen ook nog steeds papieren boeken (van Nick Hornby tot Dostojevski, maar ook Ayn Rand) en dronken meer dan gemiddeld Merlot en Pinot Grigio (maar ook erg veel bier). Ze waren niet lelijker of mooier, niet opvallend luidruchtiger, maar vooral: veel blanker dan gemiddeld. Andere huidskleuren zag je alleen bij sommige muzikanten en bij het uit lagelonenlanden gerekruteerde en omnipresente personeel. De ware scheiding tussen de generaties deed zich na middernacht voor, als de partybandjes in de bars speelden (veel zydeco!) en de meeste ouderen zich te ruste hadden gelegd in hun kooi.

Deze hele week waren muzikanten en publiek tot elkaar veroordeeld en dus waren *artist sightings* een dagelijkse gebeurtenis. Zo waren er mannen als de Texaanse zanger Joe Ely en de prettige herriemaker Webb Wilder uit Nashville die wel heel aanspreekbaar waren, elke ochtend bij het ontbijtbuffet te vinden. Het ouder worden had Wilder, een van mijn jaarentachtighelden, goed gedaan, zeker zijn uiterlijk. Toen hij in 1986 de rockwereld binnen denderde met het album *It Came From Nashville* (vooral het nummer 'How Long Can She Last (Going That Fast)') was zijn nerdy uiterlijk (brilletje, stropdasje, wijkende kin) een interessant contrast met de loeiharde, tegen rockabilly aanleunende muziek die hij maakte. Zijn credo was '*work hard, rock hard, eat hard, sleep hard, grow big... wear glasses if you need 'em*'. Het tweede deel van dat credo deed hij nog steeds eer aan en die bril stond hem nu zelfs bijna... waardig.

Lyle Lovett liet zich veel minder vaak zien, maar een van mijn reisgenoten bleek een paar hutten bij hem vandaan te bivakkeren en had enkele ontspannen conversaties met hem van buur tot buur. Bij de verplichte veiligheids-*drill*, nog voor het anker werd gelicht, hielden we allen de camera's schietklaar in de hoop die prachtige kop van hem, waaraan alles scheef is, maar die toch maar mooi vele jaren lang het hoofdkussen heeft gedeeld met Julia Roberts, te kunnen vereeuwigen boven een reddingsvest. Hij was blijkbaar vrijgesteld.

Andere artiesten hielden het bij roomservice op hun eigen balkon of spendeerden hun vrije uren op het suite-dek dat alleen met een extra pasje bereikbaar was. Maar ook dit kon gebeuren: ergens tussen Tortola en Nassau stapte mijn favoriete zangvogeltje Patty Griffin bij me in de lift. Ze had een safarihoedje over haar voorhoofd gedrukt, ze tuurde naar de grond maar ik zou haar overal herkennen, en niet alleen door de initialen op haar gitaarkoffer. Het postuur van Edith Piaf,

een motoriek die zei: let maar niet op mij. Ze stapte in op dek zes, en drukte de knop in van dek twaalf. Ik had dus zes haltes de tijd om iets tegen haar te zeggen – of juist niet. De rol van fan heeft me altijd moeilijk gelegen. Een dozijn potentiële vragen wentelde in mijn hoofd, een dozijn vragen over haar repertoire dat me zo ontroert, maar geen enkele die me niet als vervelende verstoorder van haar privacy zou identificeren. En dus bleef het bij een ‘Looking forward to your show, tonight’, terwijl we samen uitstapten. ‘Thank you,’ zei ze met een beleefd lachje.

In de loop van de week bleek de Norwegian Dawn een varend paradijs. Patty Griffin had de meer dan voortreffelijke gitarist Doug Lancio bij zich die ook bij John Hiatt speelde en maakte diepe indruk, vooral met een groot deel van het repertoire van *Impossible Dream*, een van haar meest recente platen. Behalve de overige genoemde headliners, die optraden in het grote Stardust Theater, waren er nog meer dan dertig acts, die de halve dag en nacht bij het zwembad, in de bars en in het kleinere theater te horen waren. Onder hen ook niet de minsten: behalve de al genoemde Joe Ely en Webb Wilder ook de melodieuze Canadese Kathleen Edwards, de hardwerkende Zac Brown Band, Vienna Teng en een ook in Europa langzaam bekendheid verwervende band als Over the Rhine. ‘Als dit schip vergaat, is het gedaan met de Amerikaanse muziek,’ mompelde een man naast me, terwijl we naar deze laatste band stonden te luisteren bij het zwembad. Het was wat overdreven, maar hij keek er gepast zwaarmoedig bij.

Bovendien waren de gebruikelijke geneugten van de cruise voorhanden. Onbepakt schransen natuurlijk, tot walgens toe, in een van de veertien restaurants waarvan sommige 24 uur per etmaal open waren. Ik zag het met verbijstering aan, hoog opgetaste borden, de hele dag door. Tijdens het optreden van